

نگاهی به مرکز تحقیقات نیرو (متن)

تئیه کننده: آذر اخگر

برای کارکنان وزارت نیرو و سایر وزارت خانه ها؛
۷- انجام دادن خدمات مشاوره ای در موارد
خاص و با تأیید وزارت نیرو؛
۸- فراهم ساختن زمینه های لازم برای
گسترش تحقیقات کاربری مورد نیاز وزارت
نیرو در شرکتهای برق و دانشگاهها.

به گفته مسؤولان این مرکز، طرح توسعه
مرکز تحقیقات نیرو در حال حاضر به طور
جدی در دست اقدام است. مرکز بر آن است تا
این طرح به گونه ای پیگیری شود که نیازهای
 مختلف تحقیقاتی صنعت برق را پاسخگو
باشد. در این زمینه، تشكیلات و سازمان مرکز
تحقیقات نیرو با توجه به راهبرد و برنامه ریزی
تحقیقات صنعت برق مورد تجدیدنظر
قرار گرفته است.

مرکز تحقیقات نیرو از چهار معاونت پژوهش،
تکنولوژی، برنامه ریزی و اداری و مالی تشکیل
شده و بخش های الکترونیک، برق، مکانیک،
شیمی، متالورژی، ساختمان، انرژی، کنترل و
ابزار دقیق و فشار قوی زیر نظر معاونت
پژوهش عهده دار فعالیتهای تحقیقاتی مرکز
هستند. به همین ترتیب، بخش های محیط
زیست، سخت افزار، مخابرات، دی سپاچینگ،

آغاز به کار کرد و در ۱۳۶۲ اردیبهشت سال ۱۳۶۲
با نام شرکت سهامی خاص «متن» و با مشارکت
شرکتهای پیمانیر، توانیر و آستان قدس رضوی
به ثبت رسید. اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل
«متن» از سوی رییس مجمع عمومی (وزیر
نیرو) انتخاب می شوند.

هدفها و فعالیتها
مرکز تحقیقات نیرو به منظور نیل به هدفهای
زیر فعالیت می کند:

۱- مطالعه و تحقیق ملی و یافتن راه حل های
اصلی و مناسب در جهت رسیدن به
خودکاری در صنعت برق کشور؛
۲- بهره گیری بهتر از سرمایه گذاری های
انجام شده در صنعت برق؛

۳- فراهم ساختن زمینه های لازم برای
عیوب یابی و تحقیق درباره مسائل و مشکلات
صنعت برق کشور؛

۴- تحقیق درباره مسائل و مشکلات
کارخانه های تولیدی تابع وزارت نیرو؛
۵- همکاری با شرکتهای تابع وزارت نیرو
برای افزایش قابلیتهای علمی و فنی آنها؛
غتشکیل دوره های آموزش تخصصی

با توجه به اهمیت و نقش تحقیقات علمی و
فنی در نظام پخشیدن به صنعت و اقتصاد کشور
و نیاز به ایجاد و توسعه مؤسسات تحقیقاتی به
منظور فراهم ساختن زمینه های نیل به
خودکاری، وزارت نیرو اقدام به ایجاد مرکز
تحقیقات نیرو (متن) کرده است.

در واقع، مرکز تحقیقات نیرو مؤسسه ای
است که رسالت پژوهش در صنعت عظیم برق
کشور و جستجو برای یافتن راه های صحیح و
منطقی به منظور رفع معضلات و حل مسائل
این صنعت را بر عهده دارد.

مرکز تحقیقات نیرو سیاستها و خط مشی
خود را بر اساس ارتباط منطقی و مستمر با
آکاها ن صنعت برق به طور اعم و با سازمانهای
اجرایی وزارت نیرو به طور اخص پی نهاده
است. توسعه چشمگیر مرکز تحقیقات نیرو در
سالهای اخیر و در زمینه های مختلف نشان
دهنده همکاری مؤثر نیروهای متخصص و
دانشگاهی بوده و بیانگر عزم جدی مسؤولان
وزارت نیرو به توسعه فعالیتهای تحقیقاتی در
صنعت برق کشور است.

مرکز تحقیقات نیرو در مرداد ماه سال

- ۲- تعیین روش‌های افزایش کارایی کترونیکی نیروگاهها؛
- ۳- تعیین روش‌های انتقال، توزیع و مصرف بهینه؛
- ۴- تعیین روش‌های افزایش پایداری سیستم؛

- ۵- تعیین روش‌های تشخیص سریع محل خطا و بازیابی سیستم؛
- ۶- تعیین روش‌های افزایش قابلیت اطمینان؛
- ۷- تهیه ابزارهای مورد نیاز از قبیل نرم‌افزارهای کامپیوتری؛
- ۸- تهیه استانداردهای مورد نیاز صنعت برق؛

- ۹- کمک در قسمت تحقیق و توسعه R&D کارخانجات وابسته به وزارت نیرو بخش برق امکانات زیادی در جهت انجام دادن پژوهش‌های تحقیقاتی و سایر نیازهای آموزشی، فنی و مهندسی، آزمایشگاهی و مشاوره‌های سازمانها و مؤسسات کشور دارد که برخی از آنها عبارتند از:

- ارتباط بسیار نزدیک با مراکز دانشگاهی؛
- وجود کارشناسان محترم با مدارج علمی دکترا، فوق لیسانس و لیسانس با سوابق کار مفید در امر تحقیقات؛
- وجود امکانات کابخانه‌ای مناسب؛
- وجود آزمایشگاه‌های مجهز مانند آزمایشگاه فشار قوی، آزمایشگاه سنجش مصرف و ...

- بخش برق در طول دوره فعالیت خود پژوهش‌های گوناگونی را به انجام رسانده است

مجموعه‌های از تخصصهای مختلف دست به دست هم داده‌اند تا عهده‌دار فعالیتهای تحقیقاتی مرکز باشند. در زیر، به طور اجمالی، به معرفی تعدادی از بخش‌های فعلی مرکز اقدام کرده‌ایم.

بخش برق
بخش برق مرکز تحقیقات نیرو به عنوان بخش اصلی این مرکز همزمان با تأسیس آن آغاز به کار کرد و از نظر نمودار سازمانی زیر نظر معاونت پژوهشی مرکز فعالیت می‌کند. این بخش دو هدف اصلی ذیل را دنبال می‌کند:
 الف) بررسی تکنولوژیهای موجود و نو در افزایش کارایی سیستم الکترونیکی کشور؛
 ب) انتقال مناسب‌ترین نوع تکنولوژی به صنعت برق برای بهره‌برداری بهینه از سیستم. عمدۀ فعالیت بخش برق، تأمین نیازهای وزارت نیرو است که بر محورهای زیر متوجه است:

- افزایش کارایی شبکه و المانهای موجود؛
- افزایش قابلیت اطمینان شبکه در قسمتهای تولید، انتقال و توزیع؛
- بهینه‌سازی شبکه‌های موجود؛
- بهبود نحوه بهره‌برداری از شبکه؛
- افزایش کارایی تجهیزات ساخته شده در داخل کشور.

به منظور دستیابی به اهداف یاد شده، فعالیتهای زیر در بخش برق صورت می‌گیرد:
 ۱- بررسی وضعيت تولید در شبکه کاندیدهای توسعه؛

نیروگاه، خط و پست، دانش فنی و نمونه نیمه صنعتی، زیر نظر معاونت تکنولوژی، در زمینه جذب و انتقال دانش فنی و کمک به ساخت داخل و توسعه تکنولوژی، فعالیت می‌کند.

دفتر مدیریت کیفیت و بهره‌وری مرکز تحقیقات نیرو در سال ۱۳۷۲ به منظور بهبود کیفیت پژوهش و تحقیقات تأسیس شد که زیر نظر مستقیم مدیر عامل مشغول انجام وظیفه است. دفتر اطلاعات مدیریت، طرح و برنامه، نیروی انسانی، آموزش و کتابخانه نیز زیر نظر معاونت برنامهریزی انجام وظیفه می‌کند.

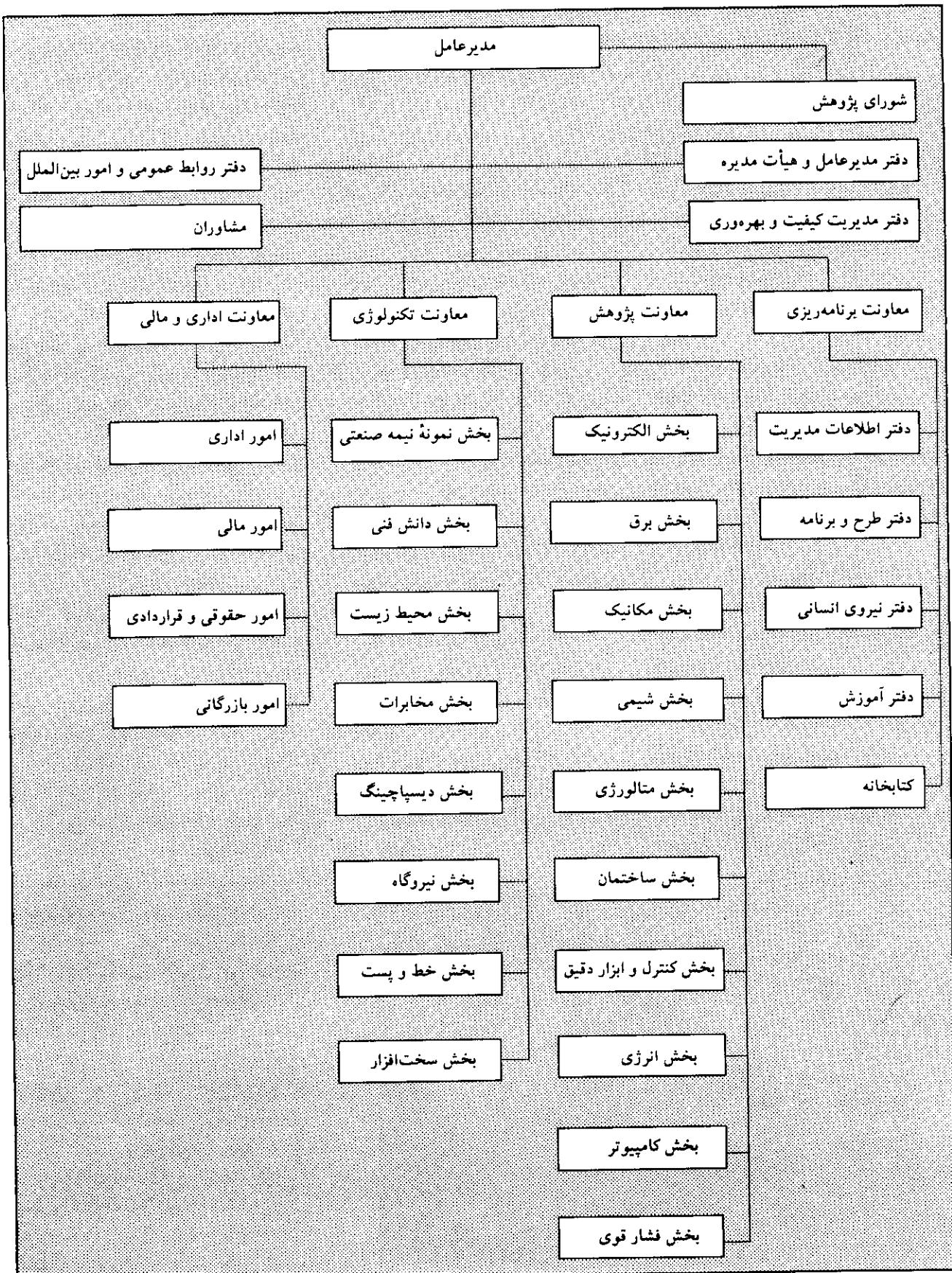
به منظور گسترده‌تر ساختن فعالیتهای مرکز تحقیقات نیرو، در سال ۱۳۷۲ مرکز اقدام به ایجاد شرکت متن نیرو کرد. این شرکت

عهده‌دار تولید صنعتی از نمونه‌های نیمه صنعتی تهیه شده در مراکز از یک سو و تأمین طرحهای تحقیقاتی برای مرکز در زمینه‌های ساخت محصولات مورد نیاز وزارت نیرو از سوی دیگر است. همچنین، در اوایل سال ۱۳۷۴، این مرکز به ایجاد شرکت متن بین‌الملل به منظور ایجاد رابطه با مراکز علمی - تحقیقاتی در جهان و انتقال تکنولوژی و دانش فنی مبادرت ورزید. در گفتگویی که با مهندس غیاث الدین معاونت برنامهریزی مرکز تحقیقات نیرو داشتیم، وی در مورد عملکرد کلی مرکز تحقیقات نیرو اظهار داشت:

«در واقع محور فعالیتهای مرکز تحقیقات نیرو را می‌توان در چهار مقوله تولید، انتقال، کنترل و دیسپاچینگ خلاصه کرد. در چند سال اخیر نیز بحث دیگری به فعالیتهای مرکز اضافه شد و آن بحث انرژی و محیط زیست بود. با توجه به اینکه وزارت نیرو یکی از بزرگترین مصرف کنندگان سوخت فسیلی است، بنابراین برای کنترل آلودگیهای ناشی از این سوخت (واحد محیط زیست) در مرکز تحقیقات شکل گرفت. وزارت نیرو هم کنترل آلودگی تأسیسات مربوط به صنعت برق را به این مرکز محول کرد. بحث انرژی و منابع تجدیدپذیر نیز چند سالی است که در مرکز تحقیقات نیرو مطرح است.» به طور کلی، در حال حاضر مرکز حول ۶ محور ذکر شده (تولید، انتقال، کنترل، دیسپاچینگ، انرژی و محیط زیست) فعالیت می‌کند. اما در هر یک از این شاخه‌های اصلی،

نمودار سازمانی مرکز تحقیقات نیرو

صنعت برق در زمینه شیمی و مهندسی شیمی آغاز به کار کرده است. بخش شیمی و مهندسی شیمی به منظور نیل به اهداف زیر فعالیت می‌کند:

— به کارگیری پیشرفت‌های علم شیمی و دستاوردهای جدید آن در کلیه مسائل شیمیایی مربوط به نیروگاهها و صنعت برق؛

— ارتباط بانیروگاهها و سایر مراکز صنعت برق در جهت آشنایی با مسائل و مشکلات آنها؛

— برگزاری سمینارهای تحقیقاتی و آموزشی در جهت ارائه نتایج تحقیقات انجام شده؛

— ارتباط و همکاری با دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی داخل و خارج در جهت انجام دادن طرحهای مشترک؛

— برگزاری دوره‌های آموزشی مورد نیاز صنعت برق و سایر صنایع؛

— انجام دادن خدمات تحقیقاتی و مهندسی موردنیاز صنعت برق و رفع مشکلات موجود. بخش شیمی و مهندسی شیمی از امکانات قابل توجهی برای انجام دادن طرحهای تحقیقاتی و سایر نیازهای آموزشی، فنی و مهندسی، آزمایشگاهی و مشاوره‌ای برخوردار است که به مواردی از آن در زیر اشاره شده است:

۱- شناخت نوع و ترکیب مواد شیمیایی؛
۲- ستر و بررسی امکان تولید کلیه مواد شیمیایی مصرفی که در حال حاضر از خارج کشور فراهم می‌شود؛

۳- شناخت، ستر و بررسی امکان تولید مواد جایگزین مناسبتر از نقطه نظر اقتصادی؛
۴- بررسی و تحقیق در زمینه مشکلات مربوط به شیمی نیروگاهها و ارائه راه حل؛

۵- طراحی واحدهای نیمه صنعتی مورد نیاز صنعت برق و سایر صنایع؛
۶- بررسی و تحقیق در رابطه با مسائل حرارتی، سیالاتی و ترمودینامیکی نیروگاهها و سایر صنایع

در طول دوره فعالیت بخش شیمی و مهندسی شیمی طرحهای تحقیقاتی بسیاری در این بخش صورت گرفته که به چند مورد آن اشاره می‌شود: طرح احداث کارخانه کلر به منظور خودکفایی وزارت نیرو از جهت تأمین

— انجام دادن پژوهش‌های بنیادی و کاربردی برای دستیابی به آخرین دستاوردهای تحقیقاتی در زمینه‌های مختلف تولید برق؛

— انجام دادن طرحهای تحقیقاتی ملی در زمینه‌های مختلف مانند طرح نیروگاههای غیر متعارف؛

— بسط و توسعه داشت فنی صنعت تولید برق در سطح جامعه و صنایع مرتبط از طریق برگزاری سمینارها و دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و انتشار مجله تخصصی.

بخش مکانیک مشتمل بر محورهای تحقیقاتی توربو ماشینها، گروه سیستم‌های انتقال حرارت و احتراق، تحقیقات انرژی، سیستم‌های طراحی جامدات، سیستمهای طراحی سیالاتی و ساخت و تولید است.

بخش مکانیک دارای امکانات و قابلیهای زیادی برای به انجام رساندن طرحهای تحقیقاتی و سایر نیازهای آموزشی، فنی و مهندسی و آزمایشگاهی است، از قبیل:

— استفاده از خبرگان صنایع و دانشگاهها؛
— در اختیار داشتن آزمایشگاهها و کارگاههای مدرن؛

— ارتباط نزدیک با صاحبان صنایع داخلی و سازندگان تجهیزات؛
— ارتباط با مراکز تحقیقاتی و سازندگان خارج از کشور؛

— استفاده از سیستم‌های کامپیوتری مدرن. از مهمترین طرحهای انجام شده می‌توان از تهیه بسته افزاری TCCAD و CYCLE برای محاسبات ترمودینامیکی و محاسبه کامپیوتری

سیکل حرارتی نیروگاههای بخاری، بررسی عمل شکست در پره‌های پمپ سیرکولاتیون آب دریا و بررسی و طراحی هیترهای فشار ضعیف و فشار قوی سیکل حرارتی نام برد.

پروژه‌های بررسی و انتخاب برج خنک کننده برای یک نیروگاه خاص و تعیین آن برای سایر مناطق و نیز امکان سنجی سه جانبه در مورد نصب اولین نیروگاه خورشیدی در ایران با

همکاری کارشناسان کشور آلمان و کارشناسان GEF در این بخش در دست اقدام است.

بخش شیمی

بخش شیمی و مهندسی شیمی مرکز تحقیقات نیرو با رسالت انجام دادن تحقیقات مورد نیاز

که در زیر به برخی از آنها و نیز تعدادی از پروژه‌های در دست اقدام اشاره می‌شود:

۱- روش‌های کاهش مصرف (پیکاسایی)؛

۲- معادل‌سازی دینامیکی شبکه به روش

تخمین؛

۳- اثر تغییر ساعت بر مصرف انرژی برق؛

۴- توسعه بهینه سیستم تولید در ایران؛

۵- بانک اطلاعات فنی شبکه؛

۶- عکتrol توان راکتیو در شبکه سراسری؛

۷- مدیریت بار در ایران؛

۸- تدوین و بازنگری استاندارد توزيع

نیرو؛

۹- تخمین اطلاعات دینامیکی نیروگاههای

ایران.

بخش مکانیک

بخش مکانیک مرکز تحقیقات نیرو به منظور دستیابی به خودکفایی در صنعت تولید برق، برنامه‌ریزیهای منسجمی را پایه‌گذاری کرده

است. اهم اهداف بخش مکانیک عبارتند از:

— ارتباط بیشتر و نزدیکتر با نیروگاهها و

تلاش برای رفع نیازهای اساسی آنها؛

صنعت برق در زمینه شیمی و مهندسی شیمی آغاز به کار کرده است. بخش شیمی و مهندسی شیمی به منظور نیل به اهداف زیر فعالیت می‌کند:

- به کارگیری پیشرفتهای علم شیمی و دستاوردهای جدید آن در کلیه مسائل شیمیایی مربوط به نیروگاهها و صنعت برق؛
- ارتباط با نیروگاهها و سایر مراکز صنعت برق در جهت آشنایی با مسائل و مشکلات آنها؛
- برگزاری سمینارهای تحقیقاتی و آموزشی در جهت ارائه نتایج تحقیقات انجام شده؛
- ارتباط و همکاری با دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی داخل و خارج در جهت انجام دادن طرحهای مشترک؛
- برگزاری دوره‌های آموزشی مورد نیاز صنعت برق و سایر صنایع؛
- انجام دادن خدمات تحقیقاتی و مهندسی مورد نیاز صنعت برق و رفع مشکلات موجود. بخش شیمی و مهندسی شیمی از امکانات قابل توجهی برای انجام دادن طرحهای تحقیقاتی و سایر نیازهای آموزشی، فنی و مهندسی، آزمایشگاهی و مشاوره‌ای برخوردار است که به مواردی از آن در زیر اشاره شده است:

- ۱- شناخت نوع و ترکیب مواد شیمیایی؛
- ۲- ستر و بررسی امکان تولید کلیه مواد شیمیایی مصرفی که در حال حاضر از خارج کشور فراهم می‌شود؛
- ۳- شناخت، ستر و بررسی امکان تولید مواد جایگزین مناسبتر از نقطه نظر اقتصادی؛
- ۴- بررسی و تحقیق در زمینه مشکلات مربوط به شیمی نیروگاهها و ارائه راه حل؛
- ۵- طراحی واحدهای نیمه صنعتی مورد نیاز صنعت برق و سایر صنایع؛
- ۶- بررسی و تحقیق در رابطه با مسائل حرارتی، سیالانی و ترمودینامیکی نیروگاهها و سایر صنایع.

در طول دوره فعالیت بخش شیمی و مهندسی شیمی طرحهای تحقیقاتی بسیاری در این بخش صورت گرفته که به چند مورد آن اشاره می‌شود: طرح احداث کارخانه کلر به منظور خودکفایی وزارت نیرو از جهت تأمین

انجام دادن پژوهش‌های بنیادی و کاربردی برای دستیابی به آخرین دستاوردهای تحقیقاتی در زمینه‌های مختلف تولید برق؛

- انجام دادن طرحهای تحقیقاتی ملی در زمینه‌های مختلف مانند طرح نیروگاههای غیر متعارف؛

- بسط و توسعه داشن فنی صنعت تولید برق در سطح جامعه و صنایع مرتبط از طریق برگزاری سمینارها و دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و انتشار مجله تخصصی.

بخش مکانیک مستقل بر محورهای تحقیقاتی توربو ماشینها، گروه سیستم‌های انتقال حرارت و احتراق، تحقیقات انرژی، سیستم‌های طراحی جامدات، سیستمهای طراحی سیالاتی و ساخت و تولید است.

بخش مکانیک دارای امکانات و قابلیتهای زیادی برای به انجام رساندن طرحهای تحقیقاتی و سایر نیازهای آموزشی، فنی و مهندسی و آزمایشگاهی است، از قبیل:

- استفاده از خبرگان صنایع و دانشگاهها؛
- در اختیار داشتن آزمایشگاهها و کارگاههای مدرن؛
- ارتباط نزدیک با صاحبان صنایع داخلی و سازندگان تجهیزات؛
- ارتباط با مراکز تحقیقاتی و سازندگان خارج از کشور؛

استفاده از سیستم‌های کامپیوتری مدرن. از مهمترین طرحهای انجام شده می‌توان از تهیه بسته افزاری CYCLE و TCCAD برای محاسبات ترمودینامیکی و محاسبه کامپیوتری سیکل حرارتی نیروگاههای بخاری، بررسی عمل شکست در پره‌های پمپ سیرکولاسیون آب دریا و بررسی و طراحی هیترهای فشار ضعیف و فشار قوی سیکل حرارتی نام برد. پروژه‌های بررسی و انتخاب برج خنک کننده برای یک نیروگاه خاص و تعمیم آن برای سایر مناطق و نیز امکان سنگی سه جانبه در مورد نصب اولین نیروگاه خورشیدی در ایران با همکاری کارشناسان کشور آلمان و کارشناسان GEF در این بخش در دست اقدام است.

بخش شیمی

بخش شیمی و مهندسی شیمی مرکز تحقیقات نیرو با رسالت انجام دادن تحقیقات مورد نیاز

که در زیر به برخی از آنها و نیز تعدادی از پروژه‌های در دست اقدام اشاره می‌شود:

۱- روش‌های کاهش مصرف (پیکساری)؛

۲- معادل‌سازی دینامیکی شبکه به روش تخمین؛

۳- اثر تغییر ساعت بر مصرف انرژی برق؛

۴- توسعه بهینه سیستم تولید در ایران؛

۵- بانک اطلاعات فنی شبکه؛

۶- عکترل توان راکیو در شبکه سراسری؛

۷- مدیریت بار در ایران؛

۸- تدوین و بازنگری استاندارد توزیع نیرو؛

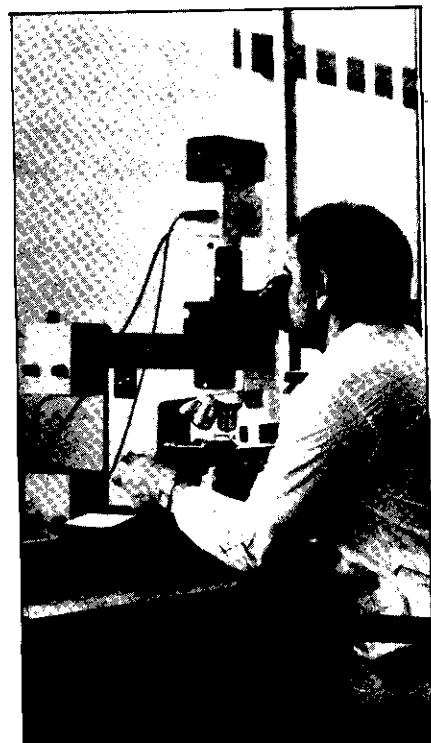
۹- تخمین اطلاعات دینامیکی نیروگاههای ایران.

بخش مکانیک

بخش مکانیک مرکز تحقیقات نیرو به مظور دستیابی به خودکفایی در صنعت تولید برق،

برنامه‌ریزیهای منسجمی را پایه‌گذاری کرده است. اهم اهداف بخش مکانیک عبارتند از:

- ارتباط بیشتر و نزدیکتر با نیروگاهها و تلاش برای رفع نیازهای اساسی آنها؛

شد وی اظهار داشت: «در واقع خود مقوله دیسپاچینگ تشکیل شده از مجموعه‌ای از متخصصان نرم افزار کامپیوتر، سخت افزار، کنترل و ابزار دقیق و مخابرات که اینها در واقع نقش اصلی را عهده‌دار هستند. متأسفانه در دانشگاه‌های ایران متخصص دیسپاچینگ تربیت نمی‌شود. یعنی اصول رشته‌ای تحت عنوان دیسپاچینگ وجود ندارد. ولی ما توانسته‌ایم در مرکز تحقیقات نیرو و این خلا را پر کنیم. مرکز تحقیقات نیرو به عنوان مشاور طرحهای دیسپاچینگ ملی و منطقه‌ای انتخاب شده و بنابراین به صورت مشاور و ناظر بر کار پیمانکاران خارجی تا مرحله بهره‌برداری مراکز دیسپاچینگ ملی و منطقه‌ای فعالیت دارد. کارشناسانی هم که در این قسمت به کار گمارده‌ایم، توانسته‌اند دانش فنی این کار را به طور کامل کسب کنند. به گونه‌ای که اکنون دیگر نیازی به طراحی و اجرای مراکز دیسپاچینگ به وسیله کارشناسان خارجی نیست. برای اولین بار مرکز تحقیقات نیرو، دیسپاچینگ استان قم را طراحی کرده و بخشی از آن نیز نصب شده است که تا پایان امسال قسمت مهمی از این مرکز مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد».

کندانسور نیروگاه بندرعباس؛
۵ بررسی آسیبهای متالورژیک وارد به پرهای مرحله اول توربین گازی.

کلر مورد نیاز، طراحی سیستم آبرسانی نیروگاه شهید رجایی، بررسی و مطالعه انواع رزینهای مصرفی در نیروگاهها و تعیین کیفیت و ظرفیت آنها.

در حال حاضر نیز طرحهای تحقیقاتی زیادی در این مرکز در دست اقدام است، از قبیل: بررسی روش‌های معده‌سازی روغنهای عایقی سمنی و جایگزینی آنها در تجهیزات الکتریکی، بررسی و آنالیز پساب در نیروگاهها، بررسی و تحقیق در زمینه کاربرد تکنولوژی گلوگاهی (Punch Technology) در بهینه سازی سیکلهای نیروگاهی موجود.

بخش مواد و متالورژی

هدف اصلی این بخش، تحقیق در زمینه ساخت و تولید تجهیزات مورد نیاز کشور است. تحقیق در زمینه‌های توسعه و اصلاح تولیدات داخلی و خط تولید، علل زوال تجهیزات نیروگاهها، ارزیابی بویلرها به منظور تعیین عمر و جلوگیری از توقفها و خارج شدن‌های غیرمتربقة واحدها از شبکه و انتخاب مواد برای طرحها، از جمله اهداف بعدی بخش مواد و متالورژی به شمار می‌رود.

به طور کلی، محورهای تحقیقات در بخش مواد را می‌توان به دو گروه عمله تقسیم کرد:

(الف) تحقیق در تکنولوژی ساخت و تولید تجهیزات مورد نیاز صنعت برق به منظور به دست آوردن دانش فنی آنها؛

(ب) تحقیق در زمینه نحوه بهره‌برداری از تأسیسات و تجهیزات موجود در صنعت برق به منظور استفاده بهینه از آنها و پیشگیری از آسیبهای متالورژی و افزایش عمر و بازدهی.

با توجه به دو محور تحقیقاتی یاد شده، طرحهای بسیار زیادی (بیش از ۳۵ طرح) در این بخش انجام شده است که تنها به چند نمونه از آن اکتفا می‌کنیم:

۱- بررسی کیفیت متالورژیک لوله‌های واتروال بویلر واحدهای ۱ و ۳ نیروگاه شهید سلیمی؛

بررسی فولادهای مقاوم در درجه حرارت‌های بالا.

۲- بررسی علل ترکیدگی لوله واتروال نیروگاه متظر قائم؛

۴- بررسی علل سوراخ شدن لوله‌های

بخش نیروگاه

عمده‌ترین اهداف بخش نیروگاه ایجاد دانش فنی مورد نیاز برای طراحی نیروگاه‌های مختلف توربین بخار، سیکل ترکیبی، نیروگاه‌های ابی و غیره است و در همین ارتباط، تولید و اخذ تکنولوژی تجهیزات مختلف نیروگاهی را تا مرحله ساخت داخل آنها دنبال می‌کند.

محورهای اصلی تحقیقات در بخش نیروگاه در حال و با نگرشی به آینده شامل موارد زیر است:

- امکان سنجی طراحی نیروگاه و احداث آن؛

- بویلر و تاسیسات کمکی؛

- توربین؛

- کندانسور و سیستم خنک‌کن نیروگاه؛

- ژنراتور؛

- سیستم الکترونیک نیروگاه؛

- سازه نیروگاه؛

بخش ساختمان
بخش ساختمان از بدو تأسیس مرکز تحقیقات نیرو آغاز به کار کرده و همواره بر آن بوده تا با انجام دادن طرحهای تحقیقاتی که نتایج کاربردی در صنعت برق داشته باشد، درجهت خودکفایی این صنعت گام بردارد.
فعالیت‌های تحقیقاتی مرتبط با صنعت برق یعنی تولید، انتقال و توزیع کاربرد داشته و از این لحاظ این بخش به طور مستقیم در ارتباط با سایر بخش‌های مرکز تحقیقات نیرو قرار می‌گیرد. بخش ساختمان به منظور نیل به اهداف زیر فعالیت می‌کند:

- ۱- هماهنگ کردن، متمرکز ساختن و اجرای برنامه‌های مطالعاتی و تحقیقاتی ساختمانی در جهت بهبود وضعیت موجود در صنعت برق؛
- ۲- طراحی و اجرای قسمت اعظم سازه‌های مرتبط با صنعت برق در جهت رسیدن به خودکفایی و کسب دانش فنی در شاخه‌های مختلف صنعت برق؛
- ۳- بررسی مشکلات و مسائل ساختمانی موجود در سازه‌های مرتبط با صنعت برق؛
- ۴- تحقیق و مطالعه بر روی سازه‌های مرتبط با صنعت برق در جهت بهینه‌سازی آنها. در راستای اهداف یاد شده، محورهای تحقیقاتی بخش ساختمان به شرح زیر است:

(الف) مطالعات مکانیک خاک و طرح پی سازه‌ها و تجهیزات؛

(ج) کاربرد و دوام مصالح ساختمانی؛

(د) تحلیل و طراحی سازه‌های فلزی؛

(ه) تحلیل و طراحی سازه‌های بتی؛

(و) مطالعات اثر شرایط اقلیمی و

بارگذاریهای واردہ بر سازه‌ها؛

(ز) روش بهینه‌سازی سازه‌ها.

بخش دیسپاچینگ

از مهندس غیاث الدین در مورد بخش دیسپاچینگ و چگونگی کار این بخش سؤال

آموزشی کاربردی به منظور تربیت پژوهشگر و متخصص در مقاطع علمی کارشناسی ارشد و دکترا در رشته‌های وابسته به اطلاعات مدیریت.

بخش اطلاعات مدیریت از تخصصهای لازم برای پیشنهاد ساخت افزار و تهیه نرم افزارهای مورد نیاز طرحها برخوردار است. نرم افزارهای تهیه شده غالباً تحت سیستم عامل شبکه Novell Netware تهیه می‌شوند. زبان مورد استفاده پاسکال و یا C++ است.

به منظور حفظ سطح دانش کارشناسان، ارتباط با مراکز تحقیقاتی خارج از کشور برقرار شده است از این جهت امکان استفاده از خدمات شبکه‌های وسیع جهانی نظیر Bitnet Internet و Dialog فراهم شده است.

مرکز تحقیقات نیرو و علاوه بر فعالیت بخشی، کارنامه پژوهشی مرکز را در سالهای ۱۳۷۱ و ۱۳۷۴ منتشر کرده است که در آن به معرفی طرحها در بخش‌های مختلف، فهرست مقالات مرکز و فهرست سمینارهای مرکز پرداخته است.

مرکز تحقیقات نیرو و تأمین نیروی انسانی محقق

به منظور تأمین، رشد و ارتقای نیروی انسانی مورد نیاز مرکز، هم اکنون برنامه‌هایی در دست اقدام است. هدف اجرای این برنامه‌ها تأمین نیروی محقق مناسب و کارآمد برای رفع نیازهای تحقیقاتی صنعت برق کشور است این برنامه‌ها از یک سوبه آموزش تکمیلی محققان مرکز پرداخته و از سوی دیگر، آموزش صنعتی لازم برای محققان را در تأسیسات صنعت برق فراهم می‌آورند.

در پاسخ به این سؤال که به کارگیری نیروی متخصص و محقق داخلی در مرکز تحقیقات نیرو چه جایگاهی دارد و آیا این مرکز برنامه مشخصی برای جذب نیروهای متخصص دارد؟ مهندس غیاث الدین چنین می‌گوید: «طبق برنامه‌ریزی ای که برای نیروی انسانی در مرکز تحقیقات نیرو و انجام شده است، ما به ترکیب رسیده‌ایم و آن را به کلیه بخش‌های فنی خود دیکته کرده‌ایم. این ترکیب عبارت است از ۲۵ درصد نیروهای دانشگاهی یعنی اعضای هیأت

علمی سیستم‌های مشاهده کترل کننده با استفاده از معماری PC و VAX؛

۷- طراحی سیستم‌های اندازه‌گیری خاص با استفاده از فنون کامپیوترا؛

دربخش ساخت افزار با توجه به امکانات و قابلیتهای آن، طرحهای مختلفی به اتمام رسیده و تعدادی نیز در دست اقدام است که مهمترین آنها عبارتند از:

(الف) طراحی سیستم‌های RTU هوشمند با قابلیت برقراری ارتباط با پرتوکلهای استاندارد؛

(ب) طراحی سیستم‌های Event Recorder سریع؛

(ج) طراحی سیستم ساعت بین‌المللی؛

(د) طراحی سیستم جامع کنتور خوانی برق، آب و گاز با استفاده از شبکه توزیع ولتاژ ضعیف و تلفن و رادیو باند ۹۰۰ MHZ؛

(ه) طراحی سیستم‌های مانیتورینگ نیروگاههای سیکل ترکیبی.

- بهینه‌سازی سیستم نیروگاههای موجود؛
- نیروگاه هسته‌ای.

بخش نیروگاه علاوه بر انجام پژوهش‌های تحقیقاتی -کاربردی مورد نیاز صنعت برق، در زمینه‌های مشارره، طراحی تفصیلی تجهیزات و آموزش نیز خدمات ارائه می‌کند.

بخش ساخت افزار

بخش ساخت افزار مرکز تحقیقات نیرو و بمنظور نیل به اهداف زیر فعالیت می‌کند:

- انتقال دانش و تکنولوژی مورد نیاز کلیه واحدهای تابعه صنعت برق؛

- ارتباط با نیروگاهها و سایر واحدهای صنعت برق با هدف آشنایی با مسائل و مشکلات آنها؛

- برگزاری سمینارهای تخصصی، تحقیقاتی و آموزشی در جهت ارائه آخرین تکنولوژی روز؛

- ارتباط و همکاری با دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی داخلی و خارجی برای انجام دادن طرحهای مشترک و آشنایی با آخرین دستاوردهای علمی و تحقیقاتی در زمینه ساخت افزار کامپیوترا؛

- برگزاری دوره‌های آموزشی مورد نیاز صنعت برق و سایر صنایع؛

- انجام دادن خدمات تحقیقات و مهندسی موردنیاز صنعت برق و سایر صنایع در زمینه تخصصی ساخت افزار کامپیوترا.

بخش ساخت افزار با استفاده از امکانات وسیع آزمایشگاهی و بهره‌گیری از پرسنل مسحوب و استادان دانشگاهی، از قابلیتهای سیاری برای انجام دادن طرحهای تحقیقاتی و مهندسی و مشاوره سازمانی برخوردار است، از قبیل:

۱- طراحی فن اکتساب اطلاعات از کیمیتیهای مختلف الکترونیکی و محیطی؛

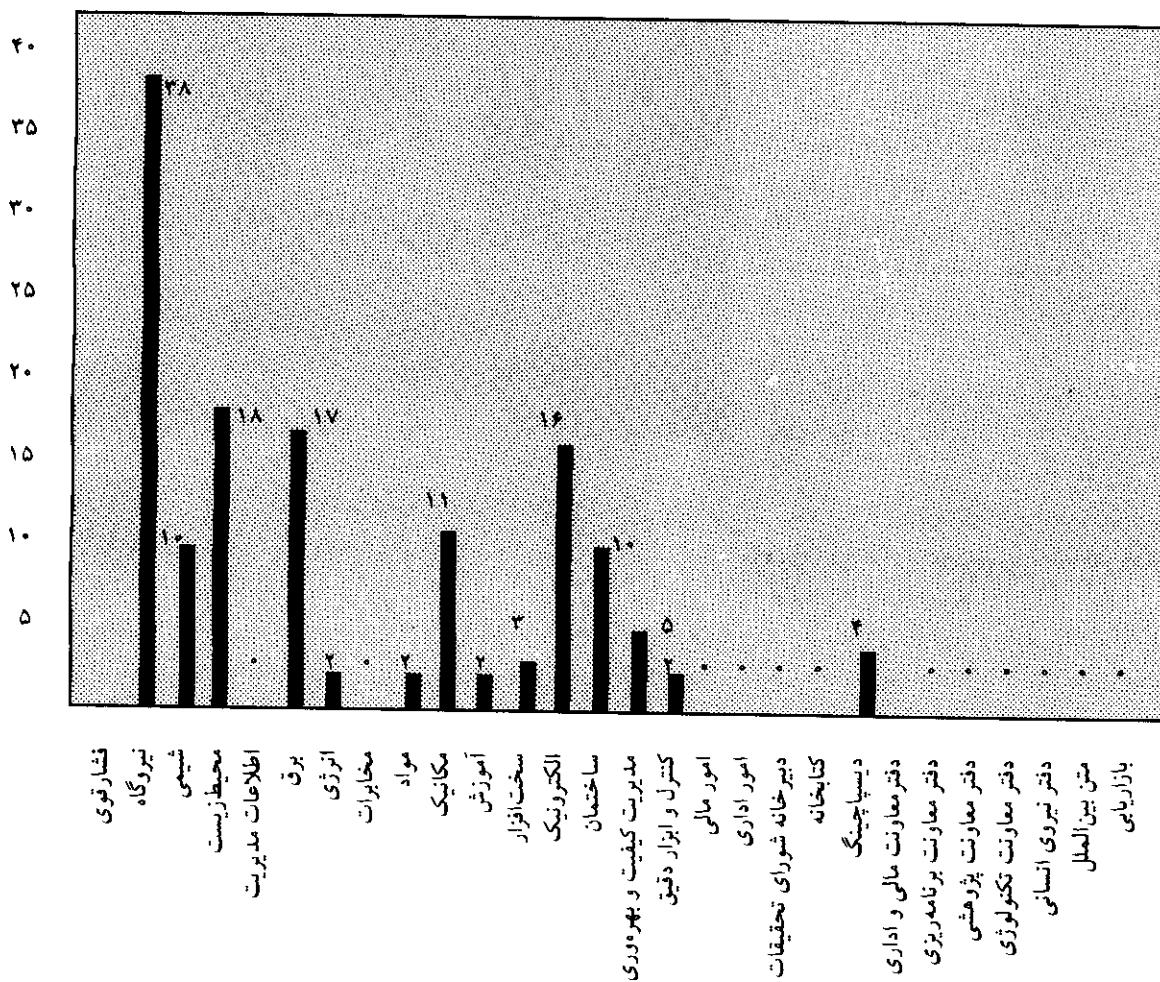
۲- استفاده گسترده از فنون مختلف بردازش سیگنال‌ها؛

۳- شناخت وسیع معماری کامپیوتراها از main تا PC و استفاده کاربردی از آنها؛

۴- طراحی میکروکامپیوتراهای خاص برای برآورده ساختن نیازهای کاربردی مختلف؛

۵- طراحی زبانهای واسط برای سیستم‌های کترل کننده برنامه‌پذیر؛

توزيع نیروی انسانی پروژه‌ای در بخشها و دفاتر مرکز

تحقیقات باید داشته باشند این است که محقق باشند و با مقولة پژوهش آشنا باشند. مشکلی که متأسفانه در دانشگاهها به چشم می خورد این است که افراد محقق تربیت نمی کنند. ما روش تحقیق را به این نیروها آموزش می دهیم و در واقع این نیروها را محقق بار می آوریم.

ویژگی سوم، آشنایی با صنعت برق است.
یعنی کسی که می خواهد در مورد مسائل
صنعت برق تحقیق کند، حتماً بایستی با صنعت
برق آشنا باشد. ما برای محققان خود دوره های
فسرده آموزشی آشنایی با صنعت می گذاریم که
این دوره ها هم نظری و هم عملی است.
بنابراین، نیرویی که از نظر علمی توانسته ایم
سطح آن را ارتقا دهیم و هم روش تحقیق را
یادگرفته و هم آشنایی با صنعت پیدا کرده،
می تواند در مرکز متمرث مر باشد.

رساندن طرحها استفاده کنیم. همچنین، اعضاي هيات علمي می توانند نظر دهنده که آیا کار ارائه شده به مرکز یک کار علمي است و سطح علمي آن حفظ شده تا کار به سطح پاییتر و یا مشاوره تقلیلی، بیان کنند.

برای تأمین نیروی انسانی در مرکز تحقیقات نیرو اقدامات مختلفی انجام شده است. نیرویی که در این مرکز مشغول به کار می‌شود بایستی دارای چند ویژگی باشد: اولاً از نظر علمی در سطح بالایی باشد. بابراین، اگر افرادی دارای مدرک کارشناسی هستند باید به سطح بالاتر ارتقا پیدا کنند. برای این کار، ما با دانشگاه‌هایی (۲ دانشگاه در داخل و ۲ دانشگاه در خارج) قرارداد داریم و سعی کردیم از طریق اعزام بورسیه‌های تحصیلی سطح علمی ارتقا پیدا کنند. ویژگی دوم که نیروهای مرکز

علمی دانشگاهها با تخصصهای مورد نیاز این مرکز، ۲۵ درصد نیروها از افراد خبره و با تجربه و کلیدی صنعت و ۵۰ درصد بقیه نیروهای تمام وقت مرکز تحقیقات هستند که در طرحها مورد استفاده قرار می‌گیرند. به این ترتیب، ما توانسته‌ایم دو حلقه صنعت و دانشگاه را با مرکز تحقیقات پیوند دهیم. هر کاری که در مرکز تحقیقات قرار است انجام شود حتماً بایستی توسط این گروه از جنبه‌های مختلف مورد ارزیابی قرارگیرد. اصرار ما بر وجود چنین ترکیبی این است که اولاً طرحی که در مرکز تحقیقات نیرو انجام می‌شود، مورد تأیید صنعت - که در واقع استفاده کننده از نتیجه کار محققان است - باشد. ثانیاً اعتقاد داریم که با به کارگیری گروه علمی می‌توانیم از آخرین نشر فتها و دستاوردهای علمی در به انجام

آموزش شکل گرفت و با بهره‌گیری از مهندسان مجروب قبلى (از نیروگاههای دیگر) آموزش بهربرداری برای صنعت برق به صورت رسمی آغاز شد.

از آن زمان به بعد، دوره‌های متعددی برنامه‌ریزی و اجرا شد. تجارب ۲۳ ساله وزارت نیرو، توانیر و برق در زمینه آموزش به کار گرفته شد و در این فاصله خطمنشی‌های متفاوتی ارائه شده است. ماسعی کرده‌ایم تجارب تلحیخ گذشته را تکرار نکنیم و تجارب موفق را اجرای کنیم.»

برخی از مهمترین اقدامات انجام شده بخش آموزش در سال ۱۳۷۴ عبارتند از:

- برنامه‌ریزی سالیانه دوره‌های آموزشی؛
- تهیه، تدوین، چاپ و ارسال تقویم دوره‌های مختلف آموزشی به کلیه شرکت‌های وابسته و مرتبط با صنعت؛

- تعیین نیاز آموزشی تحصیلات تکمیلی کارشناسان مرکز تحقیقات نیرو و تهیه و تنظیم قراردادهای لازم با دانشگاه‌های صنعتی امیرکبیر، علم و صنعت و دانشکده‌های دانشگاه تهران؛

- برنامه‌ریزی و اجرای دوره آشنایی با صنعت برق ویژه ۵۰ نفر از کارشناسان مرکز تحقیقات نیرو به مدت بیش از ۸ ماه در نیروگاه‌های طرشت، ری، بعثت، اصفهان، نکا، لوشان، گیلان، اهواز و برگزاری آزمون نهایی این دوره آموزشی.

- معرفی کارشناسان مرکز تحقیقات نیرو برای گذراندن دوره‌های اختصاصی سازمانها و مؤسسات مختلف آموزشی در سطح کشور؛

- تهیه صورت وضعیت دوره‌های آموزشی برگزار شده براساس قرارداد بین متن و شرکت توانیر برای سال ۱۳۷۴؛

- تهیه و تنظیم چاپ بروشورهای مربوط به معرفی بخش‌های مختلف مرکز تحقیقات؛
- تنظیم دستورالعمل‌های مختلف از قبیل برگزاری سمعنیارها، دستورالعمل اجرایی دوره‌های آموزشی کوتاه مدت و دستورالعمل تحصیلات تکمیلی؛

- اقدامات لازم در مورد برنامه‌ریزی و تدوین تقویمهای آموزشی سال ۱۳۷۵ شرکت‌های متن، نیرو و متن بین‌المللی؛
- همکاری با کمیته راهبری ISO ۹۰۰۰

نیروی انسانی (کارکنان)

(متن) «اکنون در حدود ۴۰۰ نفر همکار دارد که از این تعداد ۷۵ نفر اداری و بقیه فنی هستند. همکاری متخصصان فنی با مرکز به صورت تمام وقت یا پاره وقت است. کارکنان پاره‌وقت، از استادان و دانشجویان دانشگاه‌ها و مهندسان با تجربه شرکت‌های وزارت نیرو تشکیل شده است.

از آنجاکه طبق سازمان و تشکیلات متن تعداد محققان در برنامه پنجساله دوم به حدود ۲۰۰ نفر و در برنامه‌ریزی ۲۰ ساله به ۴۰۰ نفر خواهد رسید، لذا بایستی توجه همه جانب و تأمين کافی برای جذب، آموزش و نگهداری نیروی انسانی به عمل آید و اگرچه پیگیری این مهم به عهده مرکز تحقیقات است اما با این حال، حمایت مسؤولان وزارت نیرو می‌تواند موجب دلگرمی و بالارفتن سرعت کار شود.

پژوهشگاه نیرو

در سال گذشته، مرکز تحقیقات نیرو موفق به کسب مجوز پژوهشگاه نیرو از سوی شورای گسترش آموزش عالی شده است. یکی از انگیزه‌هایی که مرکز تحقیقات نیرو را بر آن داشت تا مجوز پژوهشگاه را بگیرد، تأمین نیروی انسانی محقق و کارآمد بود.

پژوهشگاه نیرو شامل ۴ پژوهشکده است:

- پژوهشکده تولید نیرو

- پژوهشکده انتقال و توزیع نیرو

- پژوهشکده کنترل و دیسپاچینگ

- پژوهشکده انرژی و محیط زیست

در آن زمان در منطقه هیچ مرکز تحقیقاتی این نوع گواهینامه رانگر فته بود، این خود بیانگر اعتقاد مرکز به اهمیت کیفیت است».

مرکز تحقیقات نیرو امکانات زیادی را در جهت انجام دادن خدماتی فنی، پژوهشی و آموزشی برای کمک به حل معضلات فنی - صنعتی برق در اختیار دارد. این مرکز از لحاظ میزان فعالیت، یکی از بزرگترین مراکز تحقیقاتی کشور به شمار می‌آید».

مهندس غیاث الدین چشم‌انداز آینده فعالیتهای مرکز تحقیقات نیرو و برنامه‌های آن را در جهت گسترش فعالیتها چنین ترسیم کرد: «آنچه در حال حاضر در مرکز انجام می‌شود ده درصد ظرفیتی است که برای مرکز تحقیقات پیش‌بینی شده بود. برای این مرکز حدود ۱۲ هکتار زمین اختصاص داده شده است که بیش از ۷۰ هزار مترمربع فضای موردنیاز برای کار محققان، آزمایشگاهها و کارگاهها در دست احداث است.

آنچه تاکنون مورد بهره‌برداری قرار گرفته حدود ۷۵۰۰ متر از این مجموعه ۷۰ هزار متری است. بنابراین، در آینده توان مرکز تحقیقات نیرو با این امکانات، بزرگترین مرکز تحقیقاتی ایران و قطعاً بزرگترین مرکز تحقیقاتی منطقه خواهد شد.

امیدواریم بحث تحقیقات که در سالهای اخیر در کشور ما موردن توجه قرار گرفته، مورد حمایت قرار گیرد و این روند ادامه داشته باشد. مراکز تحقیقاتی زمانی می‌توانند کارا باشند که صنعت و بخش‌هایی که محصول این مراکز را مورد استفاده آنها قرار می‌هند، به این مراکز اعتماد پیدا کنند و آنها را حمایت کنند. متأسفانه در کشور ما صنعت به مراکز تحقیقاتی توجه چندانی ندارد و باید این فرهنگ به وجود آید که مراکز تحقیقاتی قادر هستند در راه برطرف کردن مشکلات و مسائل صنعت قدم بردارند و مشکلات مملکت را حل کنند».

مرکز تحقیقات نیرو در زمینه فعالیتهای انتشاراتی خود، علاوه بر چاپ و انتشار پیام‌من، تقویمهای آموزشی، کارنامه پژوهشی مرکز تحقیقات نیرو، نشریه تحقیقات نیرو و نشریه شورای تحقیقات برق، نشریه علمی و فنی برق را نیز منتشر می‌کند.

تحقیقان دانشگاهها با متن و نیز استفاده از آزمایشگاهها، تجهیزات و کتابخانه‌های دانشگاههاست.

همچنین، همکاری دانشگاه در دوره‌های آموزشی متن و دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترا نیز مورد توافق قرار گرفته است. بدین ترتیب مرکز قادر خواهد بود که در آینده، بخش قابل توجهی از نیازهای نیروی انسانی خود را از این طریق تأمین کند.

برای طراحی، مستندسازی، آموزش و ممیزی و پیاده کردن استانداردهای ISO ۹۰۰۱

مهندس حمیدی کارشناس آموزشی مرکز آموزش در مورد رسالت مرکز چنین می‌گوید: «رسالت اصلی مرکز آموزش، در مرحله اول تأمین نیازهای آموزشی برای کارکنان خود مرکز است که به خوبی از عهده آن برآمده و برنامه‌ریزی نظامی آن از سال ۷۶ به اجرا درخواهد آمد. در مرحله دوم، از آن‌هه آموزشها به خارج از سازمان است که در قالب سه شرکت متن اجرا می‌شود. به طورکلی، دوره‌های آموزشی به صورت تمام وقت و یا پاره وقت است.

مهندس مهریان نیز درمورد ارائه خدمات آموزشی مرکز اظهار داشت: «بخش آموزش در زمینه ارائه اطلاعات و آموزش به بیرون، اولین مرکزی است که دوره‌های کارشناسی به بالا (دوره‌های کوتاه مدت و کاربردی) را با استانداردهای ISO ۹۰۰۱ اجرا می‌کند. یکی دیگر از خدمات مهم بخش آموزش خدمات مشاوره آموزشی است و ما قادر هستیم به سایر شرکتها خدمات آموزشی ارائه دهیم».

از دیگر فعالیتهای بخش آموزش، می‌توان از تدارک سمینارها، کنفرانسها و گردهماییها نام برد. دوره‌های آموزشی مرکز در سال ۱۳۷۴ شامل ۱۲۵ دوره بود که این رقم در سال ۱۳۷۵ به ۱۴۵ دوره آموزشی رسیده است.

ارتباط مرکز با دانشگاه

مرکز تحقیقات نیرو به همت گروهی از استادان طراز اول دانشگاه تأسیس و فعالیت خود را آغاز کرده است و از این روز، از همان ابتدا ارتباط بسیار نزدیکی بین دانشکده‌های فنی شهر تهران با مرکز به وجود آمده است.

در سال گذشته، مرکز تحقیقات دارای استانداردهای ایزو ۹۰۰۰ شد و اوایل امسال نیز مرکز از طرف مؤسسه استاندارد و تحقیقات و یک مؤسسه بین‌المللی مورد ممیزی قرار گرفت و موفق به دریافت گواهینامه ایزو ۹۰۰۱ - که بالاترین گواهینامه در سری ایزو ۹۰۰۰ است - شد. از آنجاکه این گواهینامه کل فعالیتهای مرکز تحقیقات را پوشش می‌دهد و با توجه به اینکه به مظور تسهیل ارتباط با دانشگاه، تفاهمنامه‌هایی با دانشگاه‌های مختلف به امضا رسیده است. این تفاهمنامه‌ها شامل همکاری